

Հ. Ս. Ս. Ե.

Rédaction du Journal arménien

ARCHALOUYCE

(EGYPTE) LE CAIRE

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳԵՂԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳԵՂԱՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՊԱՅՏԱԿ

Տարեկան գրե. սյը 30

ԱՐՏԱՍՏՄԱՆ

Տարեկան գրանկ 10

Բաժանորդ ՅԱԵԼՈՒՍԹ ՍԵՐՈՒ փոխարեւմտական գրեմ. գրեմ. պիտի ըլլան.

Թե՛ ԱՐՇԱԼՈՍՍԻ եւ թե՛ ՏՊԱՐԱՆԻՆ վերաբերեալ ներքալան խնդրոց հարեալ պիտի հիշեց ներքալան հասցեով թերիս Մասախարախն, որ է՝

ՊԱՅՏԱԿ ՓՈՒՍԹԱԿԱՆ

Ձի հրատարակումս ձեռագիրները եւ չի՛ն տրուիր:

Բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է, իսկ ժամանակակից կ'ընդունուին մասնաւոր համաձայնութեամբ:

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ. ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԿԱԹ ՀԱՅԱԹԵՐԹ

ՕՐԳԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԱԹ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԳԵ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ԶԱՐԲ ՕՐԵՐԸ

Յօդուածագիրները ուղղակի պատասխանուելու են իրենց գրածներէն

ՀԱՅԵ 20 ՓՈՒՍ ԵՂԸ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԸ ԴՐԱՄԻ ՈՒԹԻՆ ԴԵՏ

Անկարելի է որ մարդուս ըզգացումները չ'ըմբռնուին, երբ յայտնի կը տեսնուին, եւ այս ստեղծող զեղծարարներու եւ փոստերու տատիկ-ճանաւոր յաջողութիւնները, եթէ ըլլան ասոնք նոյն իսկ կարելի փազանցուի... Եւ սահմանափակուած միտքն ինչեւեղան պայմաններու մէջ...

Եւ սակայն աշխարհի տակնը, մանկէն ի վեր, բերանոր գէպքեր եւ բազմաբերան սնցքեր եկած են հաստատելու թէ՛ նիւթական յաջողութիւնները, առանց ամբողջապէս փայլելու « բարոյականի » եւ « անկեղծութեան » լիութիւն աշխարհութեանը, սե կէտեր միայն աւելցուցած են յաջողակալին ճակատին վրայ. ու պատմութիւնը՝ որ պաշտօն ունի ու նորոգարար գէպքերը իրենց բնական սարսափն մէջ յաջորդ սերունդներուն փոխանցելու, հազարաւորներ կը թուէ մեզի անոնցմէ...

Փարսումներու երկիրը, իր գոյութեան ի վեր, սկիզբէն սկսած պատուիրէն համեմատաբար աւելի շատ յանապատեմաբար արտադրած է քան ուրիշ շատ մը սեղեր, ուր հայերը սպառած՝ եւ իրենց ետեւէն պատմական հետքեր թողած են սեւ Եւրոպայի գծերով բնուին:

Եզրկատար գրամի երկիրը եղած է եւ սկի հորթին երկրպագները հոն աւելի շատ խառնիկ սպառած են իրենց բուրձնաքանակներուն մէջ, այնպէս որ ժամանակ չեն կրցած զսնել քիչ մ'ալ անկեղծութեան եւ բարոյականի եւ մասնաւոր պատճառով վրայ մը տաժելու. այնչափ մը միայն գտնէ, որչափ որ հայուն աւանդական համեմատութիւնը կը պահանջէ եւ զայն խորապէս չ'ընդունէր...

Այս սողերը գրելու կը թելադրուիմ, քանի մը ամիսներ առաջ եզրկատարի ազգային եւ բնիկական կեանքին մէջ բաւական կարեւոր դիրք գրաւող, նիւթական կարողութեան տէր՝ եւ լուրջ համարուած երկու անձերու հետ ունեցած խօսակցութեան մէջ, գրամի եւ բարոյականի մասին անոնց արտայայտած թիւր կարծիքներէն...

Պահ մը չ'հաւատարմ եկաւ թէ արդարեւ այդ մարդիկը՝ որ բաւական կարեւոր դիրքեր ստեղծած

են իրենց համար եւ սեղանին ինչ ինչ հաստատութիւններ ուլ փորելու կոչուած են, այդ միտքնոյն համարումով կը գործեն համարային կեանքի մէջ...

Առանց ժամանակ սպառելու՝ ըսեմ նախ ասոնց համարումը եւ արտայայտած գաղափարը. « Բարոյականի ու պատիւի յրաւն է... » ա՛յս է եզր իրենց աւանդները եւ հաւատարմութիւնը Այլեւն եւ Օւնըն:

Երբէք մտքն չ'անցնիր ուրախալ գրամին կատարած փրկարար գերբեր աշխարհի վրայ. իսկ ինչու... նիւ զայն իր բարոյականի եւ պատիւի զայն ասոն միայն բարոյականի եւ պատիւի տեղ կը բռնէ, երբ սնոր հասած ազգիւր մարդը է իսկ անոր սպառումի միջոցները գործեալ վերջոյնքալ երկու հաշուադրեալ յաւակութիւններով ուսուած մարդոց ձեռքերն են...

Աւ երբ ասանց հետ միանայ « անկեղծութիւնը », այն ասոն զբարամի գերը աստուածային կ'ըլլայ երկրի վրայ. Հակառակ ասոնց՝ զբարամը կը մնայ միշտ իր անարդ վիճակին մէջ ու իր գերն ալ կ'ըլլայ անարդանքի, լուսանքի եւ թուրքի արժանի...

Թորմ օրինակ մը ձեզի. Ապտիւլ Համիտ ոճրագործ սուլթանը, 33 տարիներ անընդհատ նախնիները գործեց. արեւան գետերու մէջ լողաց. գիւղերու գիւղացի իր աջն ու ձախը. եւ իր միլիոններուն ու գերբին կրթութեամբ զեղծեց, խաբեց, ըստ պաննեց ու կոպտեց, բարոյականի եւ ճշմարտութեան քիթին ինչալով. երկրորդի պալատին մէջէն գտնուած վիզապահ հարստութիւնները պերճախօս եւ անժխելի ապաշուքներ են այս ըստածներուն. բայց երբ վերջին պահուն իր կրեւոսային հարստութեանը սպառստանած՝ զայն ի սպաս գնելով ուղեց գո՛նէ իր գահուն վրայ կանգուն մնալ, այդ անհաշուելի հարստութիւնները, որոնք ազատ ազգիւրներէ հասած էին, անբաւական եզան զինքը իր փափաքած գիրքին վրայ պահելու եւ անարգանքի սինին գամուեցաւ՝ որուն արժանի էր. Ո՛ւր թագաւորութիւն. ո՛ւր այնչափ անպատեմ ճարտարութիւն՝ եւ ո՛ւր Մեթանիկի կալանաւորութիւն... Եւ որ է կարգին:

Այս թորմ օրինակը իմ վերջին լինալ երկու խօսակցիներու՝ որոնց բարոյականը բնականաբար շատ

խախտու էր, լուրջ նկատուածները յանձնարարելէ յետոյ, անցնիմ ուրիշ խնդիրներու, իրենց անունը փոխանակ այստեղ յայտնի արձանագրելու՝ որ ո՛ն է դնով չ'պիտի կրնային ջնջել իմ մտքն մէջ արհեստը ջնորհիւ չ'զլանալով իրենց...

Եւ ի՞նչ կրտէք. այդ երկու անձերուն համար, որ իմ երեւակայութեան մէջ ու տարիներէ ի վեր պալատներ կառուցած էի զիրենք բնականաբար համար, անտուրի պատմեցի ներ կանգնած էի ամէն վտանգի առջև զիրենք պաշտպանելու համար, մէկ երկրորդներէ մէջ փլան. անհետացան, գետինն հաւասար եղան...

Համառոտ՝ բայց ընդհանուր ակնարկ մը նետելէ յետոյ գրամի ուժին այսչափ սխալ ըմբռնուած ըլլալուն, եւ անոր հետ « բարոյականի » դժուարութիւններէ ուժին համարեցայ. քաղելու անհրաժեշտութեանը վրայ, կանցնիմ քննել ուրիշ խնդիր մը՝ որ շատ սերտ կապերով ամբողջուած խնամութիւն մը եւ այժմեղութիւն ունի վերոգրեալ հարցին հետ:

Արշալոյս ի ընթերցողները չ'մոռցան անշուշտ նախորդ թուով հրատարակուած քանի մը ստորագրութիւններով բողոքադիր մը, ընդգէմ այս պահուս Լուսաբերեան սեղանին գաղափարը՝ կազմող երկու արիւրանուն պարոններու, մին Վահան Մալեպեան, իսկ միւսը Յակոբ Օհանեան զոյգ մը՝ որ արդարեւ եզրկատարայ ժողովուրդին տարօրինակ համարութեանն օգուտ քաղելով, տարիներէ ի վեր զանազան ձեւերու եւ անուններու տակ շահատակութիւններ ընելէ յետոյ, ուր ուրեմն նորանոր փորձեր կ'ընեն ապաստանելու ն. Վ. Պօլոս Բաշայի անունին ներքեւ:

Այսպէս՝ մէկը, Վ. Մալեպեան, Հ. Բ. Բ. Միւթեան մէջ սողտակելու կը յաջողի ո՛ր գիտէ ի՞նչ այնպանելի միջոցներով... իսկ մէկալը՝ Մալեպեանի Մանուս փեսայուն, Յակոբ Օհանեան՝ որ ժամանակաւ Հրեշտիկան Կուսակցութեան քանի մը հարիւր սկիներն ալ գողնալով կորուցած է, Ս. Օ. Էն չ'քոնքեալ իր շրջութիւններուն ծախսելու համար, եւ ասոնցմէ զատ մտնալով նաեւ պահ մը իր ՄԱՏՆԻՉԻ եպիսկոպոս ազատ գերբերը... սինիք, սինիք ու հնարամիտ խաբեբայի յա-

տուկ ճապարակութեամբ մը՝ Ատանայի խեղճ որբերուն կանակէն պոկուած թափանցիկ... կաշինը ըստ « գիւմակուորուած », ելեր « Լուսաբեր » միջոցաւ « գուրս մասալի » առաջարկներ ներկայացնելու կը յանդգնի Հ. Բ. Բ. Միւթեան Վսեմ. Ատենագետին. Այդ « մասալ » ներք Պ. Միւթեանին 32 հատոր մեքենաներուն կամ Մեքենաներուն չ'կարգայիք. ո՛ր պիտի... բայց չ'գիտցուի թէ՛ երբէն ի վեր այս երկուքը՝ իրենց « սարք »... ազգին իրական օգուտներուն վրայ մտածելու ժամանակ ունեցած են որ... Արդեօք Մուշեղ եպիսկոպոսին partie de plaisirի համար եզրկատար հասած օրեօրը յորում՝ Ատանայի երկրագործական վարժարանին համար « պէտք եղած » գրքումը հայթայթելու ՄԻՋՅՆԵՐԸ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ...:

Անպիտաններ, խաբեբաներ, ոճրագործներ, փոստեր... « սուլտանութիւն » դաւաճաններ... Նիւթե մեղմ բաւերը չեն ազգեր ձեղի. « Յանկալի » կիլիկիոյ հազարաւոր անմեղունակ զոհերուն տակաւին չ'ընդցած բոտորագեղ արիւնը, եւ անոնց հազարակներով հայրակորոյս սրբերուն, ու պատուակորոյս անմեղունակ այրիացածներուն լալահաւաչ փայտասունն ու սրտառու ազգակները երկինք բարձրացած Աստուծոյ արգարադատ ատենին առջև վրէժ կը գտան... վրէժ...:

Դուք իրար էք անցեր. գետնիմ. դուք զբարեգործութիւն հովիւ էք առեր. դուք ամէն ինչ էք շատ կարճ ժամանակի մը համար. բայց կեցիք, կեցիք քիչ մը. սա ձեր հայ սահմանադրական ուսակալար կուսակցութեան (Հ. Ս. Ռ. Կ.) կանոնագրի ոճրագործական արարքներու թոյլատու արամադրութիւնն է արդեօք՝ որ ձեր յաւատ անամթ երեսը « քիչի մը օլտան » կարմրելէ զերմ կը պահէ. ա՛յդ է արդեօք ձեր յենարանը. սա յորուածը... (Մեղիք երես 11 հատուած 2. - Հատուցում փաստներու - dom-mages - Intérêts - ԱՆԻՈՂԵՄԱԲԱՐ կամ ԳԻՏԱԿՅՈՒՆԸ եւ ուղղակի կամ անուղղակի տեղի ունեցած, ըլլա՛յ անհատին կամ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ըլլա՛յ կառավարութեան կողմէ:)

Այս ալ կանոնագիր-ծրագիր է, հէ՛... ու այս կարգի ԿԻՏԱԿՅՈՒԹԵԱՆ գործուած ոճրագործութիւններու

համակիր եղողներ ալ կը գտնուին եղեր աշխարհի վրայ, եթէ ըլլայ այն նոյն իսկ Արիւթիկի խորհրդ՝ այն ալ Գահերէի մէջ . . .

Աւրիկէ՝ ԳԻՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ գործուած մեղքերու իբր ֆրանսահատուցում (dominages - intérêts) միայն 2400 տակի, կամ քիչ մը աւելի՝ կտրելի եղաւ զրկել Առանայի 30,000 արկածեալներուն, հակառակ « փութութեան օճախ Լուսաբերի մէջ Գահերէի մէջ քանի կարեւոր օտարազգի տուններուն գէմ հրատարակուած պոյսոյ !!! ներուն, և հակառակ այդ ու նման մեղաց քոյրը/խնրը Մուշեղ Եպիսկոպոսէ մը տունուած ըլլալուն . . .

Եղիպտոսահայերէ ստուարաթիւ մէկ մասին ընդհանրապէս, և ոմանց լրջախոհներու մասնաւորապէս՝ համբերութեան չափը լրացած էր ինչպէս կ'երևի: Դառնութեան բաժակը քանի մը կաթիլի պէտք ունէր յորդելու համար, որպէսզի այդ երկու սովորազոյններուն և հետզհետէ իրենց ազատ ֆիլիին մտաւոր և խիստ հաւանական նորանոր շահատակութիւններուն ՁԱՓ մը գրուի, փութացած էին իրենց բարեբաղձի հայ ժողովուրդին արդար զայրոյթին ներկայացնել զանոնք, ու այս նուիրական պարտականութիւնը կատարեց « Արշալոյս » իր 541-71րդ թրուով . . .

Եւ արդէն հայութեան նիւթական և բարոյական օգուտը շոյափող հարցերու մէջ, նա՛ ընտել, և ո՛չ մէկ ատեն ու պարագայի մէջ, ընկրկում ցոյց տուած է: Հոգ չէ թէ՛ իրեն այդ ճշմարտաւէրի և պարտաճանաչի խիզախ ընթացքովը նիւթապէս ֆրանսած կ'ըլլայ իր շահերուն, և ստորին խառնուածքի տէր ու բարոյականէ իսպառ զուրկ մէկ քանի ճորտանցիկ « զէվզէկ » ներու ալ - Հմայեակ Գալգեան և Մարտիրոս Թէրզեաններու նման - վայրահալութեանցը կ'ենթարկուի . . . « Արշալոյս » հանդէպ ազգին և ընդհանրական շահերու իր պարտականութիւնն է որ կը կատարէ ու պիտի կատարէ՝ որչափ կեանք ունենայ: Գոտաւոր թիւերով պիտի քննենք Հ. Բ. Ը. Միութեան ոմանց յարգելի անդամոց և ն. Վահանութիւն Պօլսոյ Բաշա Նուպարի գիրքը այս իրադարձութիւններուն մէջ: Մեծ յոյս ունինք թէ՛ մեր ամենապիտիւն Հ. Բ. Ը. Միութեան համբաւը պիտի յաջողինք փրկել մօտալուտ վտանգներէ . . .

Ե. ՅՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՏԱՆԱՅԻ ԶԱՐԴԸ
ԱՆՆՈՐՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խեղճ անդորրութիւն, որ քիչ մ'ալ քու անունովդ պիտի շարժարուն տակաւին հայերը. դժբա՛ղդ հայերը . . .

Առանայի մէջ անդորրութիւնը վերահաստատելու պաշտօն ունեցող զինուորական մարմնոյն հրամանատար Մէհմէտ Ալի Պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնը հրատարակած է: Տարակոյս չկայ թէ՛ այս բոլոր օրէնքները հայերուն համար են, սրովհետեւ այդ լուրը մեզի տուող թիւր

թին յաջորդ սեւեակը նոյն իսկ ալ յայտարարութեան ճնշող ազդեցութիւնը կը բացատրէ շատ յստակ կերպով . . .

Ահա յայտարարութիւնը . . .
1. Բոլոր Օսմանցիներուն, ժամանաւորապէս Օսմ. զինուորին պարտականութիւնն է հայրենիքին փրկութիւնը ապահովել, երկրին անդորրութիւնը բարւոյ կերպով պահպանել (պօյ խօսք Ծ. Խ.) 2. Ո՛վ որ ալ ըլլայ, անդորրութիւնը խանդարող ամէն արարք և ընթացք հայրենիքին դէմ ուղղուած արարք մըն է, և յանդիմանաբար պատժելու գործը տէրութեան կը պատկանի: 3. Տեղ մը խռովութիւն ծագելու պարագային՝ երբ գտնուին մարդիկ որ համարձակին ժողովուրդը ջարդել, տուններն ու խանութները կողպածել և կրակի տալ զանոնք, կրնանք և տղոց պատուոյն ու կեանքին վրայ յարձակելու յանդիմանել, զինուորները կրակ պիտի ընեն այնպիսիներուն վրայ: 4. Երբ կատաղական պաշտօնեաներուն կամ շրջող զինուորներու հրամանատարներուն և սպաներուն կողմէ ազդարարութիւններ ըլլան գիւղերու և գիւղաքաղաքներու մէջ զինեալ աւազակախումբերը ցրուելու համար և երբ այդ հրամանին չ'անստան, զինուորները կրակ պիտի ընեն անոնց վրայ: 5. Երբ զինուորական իշխանութեանց կողմէ ձերբակալուած և կամ պահականոցներու բանակեցումն մէջ վար գրուած անձ մը փախցնելու ձեռնարկուի և այդ մասին տրուած հրամանի մը չ'անստացուի, զինեալ անձերուն վրայ կրակ պիտի ընեն զինուորները: 6. Արդիւեալ է զինեալ պատիւ և զէնք պարսիւ: 7. Որուն տունէն որ զէնք արձակուի և տանէրը ձեռնհաս պաշտօնեաներուն իմաց չ'ըտայ, ու չի յանձնէ զէնք պարսպալու, այդ պարագային տանէրը կը ձերբակալուի: 8. Խոհոյն պէտք է ձերբակալուին այն անձերը, որոնք բազմամարդ տեղեր խռովարարական ճառերով և լուրերով ժողովուրդին միտքը կը զրգուեն և անդորրութիւնը կը խանդարեն: 9. Զինուորական և քաղաքական Թիւրքերը գրեւորաւ տեղերը բուրք իւլամ և քրիստոնեայ վերաւորները թիւրքերու կողմէ պիտի գարմանուին ձրիապէս: 10. Անդորրութիւնը պահպանելու համար քաղաքային և զինուորական պաշտօնեաները միացած պիտի այլխատին: Ի հարկին իւլէմաներու և լուր բարոյականի տէր մարդոց աշակցութեան ալ պիտի գրեմուի: 11. Զինուորական վայրերու հրամանատարները պարտաւոր են այս հրահանգը զործագրելու: 12. Այս յայտարարութիւնը ամբողջ ժողովրդեան կը հաղորդուի կառավարական պաշտօնեաներուն կողմէն . . .

ԱՂԳԱՅԻՆ
ԵՆՔԵՐ

ԳՍԱՏԱԲԱՆ
Խառն ժողովոյ երէկուան նիստին մէջ կը գրէ Արեւելի իր 7091րդ թիւոյն մէջ, փախաբ յայտնուելու որ Առանայի արկածելոց բանալիք գատերուն համար Պօլսէն յատկապէս քանի մը կարող փաստարաններ զրկուին հոն, որպէսզի տեղ

այն թշուառ ժողովուրդին արգէն իսկ եղած բազմաթիւ զրկանքներուն վրայ նորեր ալ չ'արդարին, դատական ձախորդ անօրինութիւններով . . .

ՀԻՄՆԻՐԱԿ

Կաթողիկոսական հրատարակները գիմուորելու համար Պատրիարքարանի կողմէ Տ. Տ. Մաղաքիա Եպս. Տէրունեան, Արիստակէս Եպս. Վանքեան, Գնէլ Գալէմբեարեան, Գրիգորի Պալագեան վարդապետները, Տ. Խօրէն և Տ. Սուքիաս քահանաները, Յակոբ Գորեան և Միհրան Երիւնեան էֆէնտիները կառքերով ընդ տաւջ երթալով, երուսաղէսմատուն պիտի առաջնորդեն . . .

Վ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ

Համարձեման տօնին օրը, Ազգ. հիւանդանոցի հիւրանոցին մէջ, Ս. Պատարագի արարողութենէն ետքը Վեհափառ Կաթողիկոսը Մաղաքիա Եպիսկոպոսին պատուիրեց որ, երբ երուսաղէս երթայ, չ'ըլլայ որ ձեռնադրութիւն կատարէ: Հակառակ պարագային պատասխանատու պիտի մնայ՝ Մայր Աթոռոյ և ազգին հանդէպ: Մաղաքիա Եպս. Տէրունեան հրատարակու յստացու ձեռնադրութիւն չ'կատարել: (Մ. Խ. կը գտնուի Վ. Հայրապետին վրեժխնդրական սկզբունքները . . . երանի՛ Հայ ազգին՝ որ կամաց կամաց « Գրիգորեան » ալ պիտի ըլլայ . . .)

ԱՏԱՆԱ

Մայիս 9 թուականու Առանայէն կը հեռագրեն. « Պատերազմական տեսնող մեծ խստութեամբ գործի սկսաւ: Կոտարուած քննութեան հետեւանք մինչև հիմակ ձերբակալուեցան 149 իսլամներ և 113 պահապաններ: Տուներու մէջ քննութիւնները կը շարունակուին, թալանուած գոյքերը տէրերուն կը վերագարծուին: Ետտեք անձամբ կը բերեն զէնքերն և կառավարութեան կը յանձնեն . . .

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գոտական գործոց փոխ-նախարարը տեղապահ Սրբազանը կոնչելով բացատրութիւններ ուղարկէ Վ. Հայրապետին և Ռուս գեսպանին տեսակցութեան մասին . . .

Տեղապահ Սրբազանը պատշաճ պատասխան տուած է. կը գրեն Պօլսոյ թիւրքերը, սակայն ինչ են արդեօք այդ պատշաճ պատասխանները: չ'ըլլայ որ պիտի գրեցէր ըլլա՞յ . . .

ԽԱՌՆ ԺԱՂՈՎ

Երուսաղէսի Պատր. փոխանորդ Եղիշէ Վարդապետ Զիլիկիրեան գրով մը յայտնած է Խառն ժողովին թէ՛ հրաժարեցուցած է իր պաշտօնէն և հրահանգ կը խնդրէ, ժողովը որպէսզի է պատասխանել թէ՛ պէտք է որ շարունակէ իր պաշտօնը, մինչև որ կարեւոր անօրինութիւն . . .

Եւ գիտէ՞ք թէ՛ ինչ է « կարեւորը »: Խառն ժողովը որպէսզի է հրաժարեցնել ձերունազարդ Տէր Երուսաղէսի Պատրիարքը, վրէժ լուծելու համար Եղիշէ Վարդապետ Զիլիկիրեանի հրաժարեցումն . . .

Պէտք է գիտնալ թէ՛ երուսաղէսի Պատրիարքները չ'կեանս Պատրիարք կը մնան և ի՞նչ հարկ ըլլայ օգնականներ և օժանդակներ կը զրկուին . . .

Խառն ժողովի կրօնական անդամները արդեօք բաւական հետաւեալութիւն չ'ունին գիտնալու համար թէ՛ այդին անօրինութիւնները և ազգին օրէնքները ինչ կը տրամադրեն. և անոնց հետ այսչափ թեթեւօրէն խաղաղով, զգայրան լուրենց ոտքին կը զարնեն: Եթէ չեն գիտեր, թո՛ղ այդպէս ըլլայ . . . ալ ինչո՞ւ ուրեմն « Արիւթիկ » բառը մը համար այդչափ աղմուկ հանել, քանի որ ազգին տեղի հիմնական սկզբունքներ ունեակիս ըլլալու չափ նշանակութեան կը զրկուին, Խառն ժողովի մը քով . . .

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Եղիպտոսի Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, կը գրեն Պօլսոյ թիւրքերը, նամակ մը գրելով Տեղապահ Սրբազանին, կ'ըսէ թէ՛ ինք պատրաստ է Առանայ զրկելու Տօքթ. Լինֆիէճեանը՝ երկու օգնականներով, եթէ կառավարութեան կողմէ արտօնուի մուտքը: (Մ. Խ. - Հ. Բ. Ը. Միութիւնը աղէկ բան մը ըրած ըլլալու համար, պէտք է որ ինձմբ ունենայ, Լինֆիէճեանի օգնականներն ալ միևնոյն կուտակցութեան պատկանողներն ընտրել, հակառակ պարագային կրնայ վէճեր ծագել կուտակցական հաշիւներով . . .

Առանայ բժիշկ զրկելու որոշումը՝ թէ և ոչ, բայց կրնայ իր օգուտները ունենալ. իսկ ո՞վ արդեօք կը թեւադրէ Միւտրիւնը՝ որ իր անուր կուտակցականներու հետ խառնելով իր վարկին ֆրասէ, և այս բացարձակապէս . . .

ՎՍԻՂԱՊԵՏ

Վ. Հայրապետը Իւսկիւտարի Ս. Կարապետ Եկեղեցիին մէջ Վարդապետ ձեռնագրած է փաստաբան Արմենակ Ինճէեան անուն Սարկաւարզը՝ և անուր Մատթէոս գրած է . . .

Մ. ՆԱԼԲԱՆԻԱՆ

Լօպանի « Գիտութիւն » թերթին Տնօրէնը Տիար Միքայէլ Նալբանդեան, ընտանեօք և զուակներով Պօլսո հասած է և կրտսի թէ՛ կեդր. վարժարանին Տնօրէն պիտի անուանուի . . .

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ

Նարը Գաուրի Եկեղեցիին քարոզիչ Տէր Յակոբոս Վրդ. Ասպաղլեան Ասաւեայի դէպքերէն ազդուած, ինքիցքը պատուահանէն ծովը նետելով անձնապան եղած է, Երզնկայեան Վարդապետ խիստ զգայուն մէկն էր կ'ըրէր . . .

ՍԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

== Յունական Բարբիս թերթը կը գրէ թէ՛ Աթէնքի Օսմ. Դեսպանտունը հեղինակաւ կառավարութեան մօտ գիմուներ ըրած է, վերջին դէպքերէն յետոյ հոն փախող կարգ մը անձերը Յունական հողէն դուրս հանելու համար: Հեղինակաւ կառավարութեան կողմէ այդ մասին տրուած պատասխանը դեռ յայտնի չէ . . .

== Զինուորական իշխանութիւնները մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան Կ. Պօլսոյ մէջ գտնուող քրիստոնեւոր մարդահամարը կատարելու: Առանք պարտաւոր են ապացուցանելու թէ՛ հաստատուն զբաղում մը ունին. բարի վարքի վկայ

կան մըն ալ պիտի պահանջուի : Հակառակ պարագային՝ իրենց ծնընդավայրը պիտի զրկուին (Պ. Խ. ոճերենը և գոգութիւններ ընելու համար անշուշտ . . .)

== Ստիկանու թիւերը մինչև առջի օրը 2000 հոգի ձեռքակալեց իբրև գատարկապարտ և կասկածելի Ատոնց մեծ մասը իրենց ծննդավայրերը զրկուեցան :

== Մեծ կղզիի մէջ բանտարկուած ռէպուբլիկէն բաշաները պատերազմական ատենին կողմէ դատապարտուած են աստիճանազրկութեան, ստացուած բներուն գրաւմանը՝ և հինգ տարուան աքսորի : Դատապարտուածներուն մէջ է նախկին սպարապետ Բիզա բաշա : Լըրտեսապետ և զինուորական վարժարաններու ընդհ. քննիչ Իսմայիլ բաշա աւելի խիստ պատիժի մը դատապարտուած է : Երկուսորեանի գատարկապարտութիւն մը պիտի կրեն նաև Նէճիպ բաշա մէլիսմէ, փախուսական Իզզէթ և Սելիմ Մելիսմէ բաշաները :

== Սուլթան Մէհմէտ Ե. Թուրքիոյ ազգային պատմութիւնը գրելու պաշտօն ունեցող յանձնարարութիւն իր աշակցութիւնը խոստացած է և բոլոր ծախքերը իր անձնական գանձէն պիտի փճարուին :

== Կ. Պոլսէն Մայիս 27 թուով հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ՛ հին ուշիմիկ պատկանող տասն և հինգ հոգիներ, մեծագոյն մասամբ բարձրաստիճանի պաշտօնեաներ, կախազան պիտի բարձրանան :

== Գարձեալ միևնույն թուական կան առեւտրի բոլոր յետադիմականներ մահուան դատապարտուած է, որոնց մէջ է Համիտի ներքինապետը Ճաֆար աղա : Հարիւրեակ մը պաշտօնատարներ և սրիչներ ալ դատապարտուած են զանազան պատիժներու : Տասն երեք մահու պատիժի գործադրութիւնը տեղի ունեցաւ :

== Կիւ ետք Հէրալտի Բարիզեան ապագրութեան Կ. Պոլսոյ թղթակիցը իր թերթին հեռագրած է թէ՛ Սուլթանը ստորագրած է Ատանայի մէջ հայոց ջարդերուն մասնակցողներէն 35 հոգիներու մահազինները :

Ատանայի հարտահարիչները զինուորական ատենին ուղանալով են թէ՛ և թէ՛ իրենցմէ ո՛ր և է մէկը կախազան հանուի, հայ մը իսկ չ'պիտի թողուն Ատանայի մէջ, բոլորն ալ սրէ պիտի անցնեն :

== Հայերը և Ռուսիոյ վերնագրով Մանգրուի կարապարէ Թուրքի Չալքոնի խմբադրականէն հատուած մը, որ պէտքը չէ վրիպի մեր ուշադրութեան :

« Ամենայն Հայոց Հայրապետը Կաթողիկոս Իզմիրլեան, Ռուսիայէն խնդրեր է հայերը իր թեմակալութեան տակ առնել, սակայն անկարելի կը թուի մեզի հաւատք ընծայել այդ լուրին : Գերման թերթը կը յարէ, « Եթէ թուրքիա այս տեսակ թեւարկութիւն մը ընդունի, իր մահազինը ստորագրած կըլլայ » :

Ռուսի Վերման թերթը մը Բոսք ալ միևնույն կարծիքէն է. « Եթէ Ռուսիա այս մտքը քայլ մը առնէ Կ. Պոլիս, չենք կարծել որ Անգլիա և Ֆրանսա իրենց զիւսակալութեան աշակցութիւնը տան իրեն » :

== Կ. Պոլսէն և թայմզին ուղղուած հեռագրի մը համաձայն, թուրք թերթերը կ'ըսեն եղեր թէ՛ կը գրէ Բիրամիս, Վ'օսեառտի թուրքիա մուտքը արգիլած է Օսմ. կառավարութիւնը, իրեն գէ՛տ գրութիւններ պարունակելուն համար :

« Թայմզ » թղթակիցը կ'ըսէ նաև թէ՛ Կ. Պոլսոյ մէջ կարծողներ կան թէ՛ Վ'օսեառտի տնօրէնը Իզզէթ բաշային հետ սերտ յարաբերութիւն ունի, և այս վերջինը Ապտիլ Համիտի հաւատարմներէն մէկն է, և ինպատանոր արարներուն մէջ խըլրուած մը հանելու էնթերիկներովը զբաղած է :

Միւս կողմէ « Սթամպուլ » կը ծանուցանէ թէ՛ նախարարաց Խորհրդին որոշմամբ Եգիպտոսի մէջ հրատարակուած է Լէ-Ստիքի անուն թերթին թուրքիա մուտքը արգիլուած է : այս թերթը փախստական Իզզէթ բաշայի կողմէ հիմնուած է եղեր :

ՆՅԱՆՍՊՈՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ամսոյ 2 ի Չորեքշաբթի օրը, Հապոյանից Տիարց Ե. և Ա. Հաճէթեան եղբայրք բնակարանը ընտանեկան չըջանակի մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնը վաճառական դատու կարեւր ներկայացուցիչներէն

Տ. ՏԻԳՐԱՆ ԼԱՉԱՐԵԱՆԻ ԸՆԴ

ՕՐԻՈՒՄ ԱՍԹԵՆԻԿ Մ. ԲՐՈՒՏԵԱՆԻ Տիար Տ. Հազարեան ինքնօրնութեամբ յաջողած է վաճառակաւ նախան սապարէպին մէջ կարևոր դերք մը չինել և ճիւղեր հաստատել Սամոսի, Աղէքսանդրիա, Ատտան և այլուր :

Օրերոգ Սաթեմիկ Մ. Բրուտեան, Հաճէթեան Եղբայրներու քըրոջ դուստրն է և ամսոյ 20ին Մանիստեան վարժարանէն պիտի ըստանայ իր չըջանաւարտի վկայականը :

Թերթիս Խմբագրութիւնը իր օրտագին շնորհաւորութիւնները կը բրկէ խօսեցեալներուն և բոլոր աղ. դակահայ :

ՅՄՈՒՐ ԵՊՈՅ Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՎԵԼՈՅ

ԱՂԵՔՍՆԵՐԻՍՏԵՆ

Ազնուաշուք Օհաննէս Պէյ Մաթուհան. Վահան էֆ. Նորասանճեան. 97,50	ական 195.	
Տ. Տ. Գառնիկ էֆ. Չըրուք. Գէորգ էֆ. Սարգսեան 77,15	ական. 154,30	
Եղբարք Չալքոնեան. 48 75. Յովհաննէս էֆ. Մուսթաֆանց. Ատուր Պէյ Շէրիանճեան, Տօքթ. Մ. Ժամկոչ. Տօքթ. Ն. Գրըճեան 20	ականէն 283,05	
Վեմ Սիյ Փայա Ասատֆ 48,75	Ազն. Բուսթուճ Պէյ Չաքի 97,50, Բարաճիք էֆ. Բաֆէթ 25. Օսման Պէյ Սալըմ 20	191,25
Տ. Տ. Գրիգոր էֆ. Թարաքճեան (Իպրահիմիէ) և Արշակ Ժամկոչեան (Մակակ) Մկրտիչ Օհաննէս (Միշէթ -էլ-Կամէ), Ոնն, Սարգիս Օսապուհան, Տիկին Լուսիա Մէլիքեան 20	ական 120	
Գումար նախ. ցանկի	4982,25	
	5731,55	

ՄԱՆՈՒՄ. - Կը խնդրուի « Տիւրք Ժպիտ » ստոցողը և զին չ'վճարող յարգելի ազգայիններէն որ իրենց ստացած գիրքերու փոխարժէքը փութացնեն հաշուեկալը դիւրացնելու համար :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻ Գտնելի Առողիկ. - հաճեցէք անգամ մը « Արշալոյս » Տպարանը այցելել, ձեր գրածներուն մասին խորհրդակցելու համար, նմանօրինակ նյութի մը արգէն հանդիպած ենք ուրիշ թերթի մը մէջ :

ՄԻՆԵՄԱԹՕՎՐԱՔ

ՎԷՆԻՒՍ

Տէր ԵՒ ՏԵՕՐԷՆ ԵՐՈՒԱՆԻ ԳԱՍՏԵԱՆ Պոլսոյ Եւանյալասան զիւսոց քրանիէյի գծին վրայ ՆՈՐ ԲՐՈՒՅՐԱՄ

ՔՈՈՒՅՈՒՅՐԵՐ 2

« Արշալոյս » թ 541-69րդ թըւով յետագայ թուուցիկին պէս մը հրատարակուեցաւ՝ յառաջիկային անով զբաղելու խոստումով « Կեռ հապու իմն նախորդին վրայ մտածելու ձեռնարկած, ահա կը հասնի Խմբագրութեանս երկրորդ թուուցիկ մը, որ պատճառ կուտայ նախորդով զբաղելու մեր որոշումը յետագոյն և իբր 80գիւնան մը ներկայ թուուցիկն ալ արտագրել այս էջերուն մէջ :

Կրկնիոյ քսամնելի կոտորածները՝ միջնորդարան բարբարոսութեան սա՛ չարաչուք պատկերները, կը կարծէինք թէ՛ ա՛յ բաւական պիտի ըլլային ուշգիւն թափու մը ցնցելու մեր շարքերուն մէջ սողացող կարգ մը ինքնակոչ անաշնորհները՝ որոնք անկուճէ անկուճ կը վրէժին հայ ժողովուրդը՝ իւզոտ պատանուներ խլելու անխիղճ շանամուրթիւնով :

Կը կարծէինք թէ իրենց ազգակործան ուղղութիւնն ու գաղափարի սնանկութիւնը յայտարարող մերկացումները յետոյ, Վ. Մալեղեան և իր սամկախումբը ա՛յ պիտի խոնարհէին անողորմ ճշմարտութեան առջև, որ իրենց թմբութեան « աղուճ » ներս ու փառութեան « օթեակ » ներք շալկած՝ մէկիկ մէկիկ դուրս պիտի ելնէին այն հրապարակէն՝ որ իրենց ողջմտութիւնն (յ ու հանճարը) 30,000 նահատակներու արիւնով պոսկեց :

Կը դուրսը սակայն ըսելու թէ սխալած ենք մեր այս լուսաւես ենթադրութեան մէջ, « Լուսարեւ-Արեւ » թ Մայիս 11 թիւով հրատարակուած զոյգ մը յոգուածներ շափէն աւելի պերճախօս են մեր այս սեսութիւնը սպառնացանելու համար. յօդուածներ՝ որոնց վրայ կարծէ ծանրանալ ի յայտ բերելու համար անոնց հեղինակներուն ախուր հոգեբանութիւնը :

Մեր նախորդ թուուցիկին ի պատասխան, Վ. Մալեղեան « Լուսարեւ-Արեւ » թ թերթով կը յայտարարէ, թէ չի՛ պիտի խոնարհի իւր օղակտոյց բարձրասանդակէն՝ մեզի նման հասարակ մահկանացուներուն պատասխանիկ մը տալու համար () : Անկարելի է ջերմեռանցի կրկնազանութիւնով մը չի խոնարհիլ յայտարար փառաւոր յայտարարութեան մը առջև և Որքան ալ ինք օգի վերին խաւերուն մէջ ամփոփուած ըլլայ. բարեբաղդարար և վհատախոսութեան արքայական ականջները մինչև մեր սանձանները կը հասնին այս փաղաքական տողերը լուսու համար . . .

Ենճճ մարդ, « megalomanie » թ թերթուները այնքան խորբը մխուճ են իր հոգիին մէջ որ՝ բժշկական արուեստի նորագոյն դարմանները ոչինչ պիտի կրնային ընել իրեն համար : Այսպիսի ծանրակշիռ պարագծերու համար « Պաղ տըշը » շատ կը գովէր լուսահոգի մամերին. արդեօք ինչի՞նչ ասքթօնի կարծիքը ի՛նչ է այս մասին :

Մեր անաշատ ոգին այն աստիճան զրգած է իւր մէջ մուրցիքի թելերը որ՝ ուսմիկներու վարիչը՝ պահ մը հաւատարակչութիւնը կորսնցնելով՝ մուրցիքին հարուածներ կ'իջնցնէ ալ ու ձախ չի խնայելով նոյն իսկ կուսակցութիւն մը՝ զոր զեռ երէկ բեմերու վրայէն կը խնկարկէր : Կ'երեւի թէ այդ մի-

ջալայրին մէջ չէ յաջողած գտնել իւր ակնկալած հողը : Մեր կողմէն, պէտք կ'զգանք յայտարարելու. թէ՛ գաղափարային հարցերու մէջ մենք ուրիշի օգնութեան կարօտ չենք և մեր համեստ կարողութիւնով կուզանք նոյն իսկ իրեն սա զասը տալու. թէ՛ հրապարակագրութեան տարբական օրէնքներուն դէմ մեղանշուճ մըն է՛ այս ինչը. կամ այն ինչը մրտաբուճ մարմանով անստորագիր յօդուածներ հրատարակել :

Ոչ նուազ ճիծաղելի է այն շիլ փաստարանութիւնը, որով մեր պարոնք իւր անունը ն. Վեմ. Պողոս բաշային հետ չիթիւնով՝ ինքզինքը Չ. Բ. Ը. Միութեան կինսական տարրը ներկայացնել կը յաւակնի. Երեւակայէ, ո՛վ ընթերցող, Վ. Մալեղեան մը Չ. Բ. Ը. Միութեան ստաւրը կուզէ յորջորջուիլ, զիտե՛ս ինչու համար. որովհետև ուրիշի մը ճիծաղար կատարած մէկ պաշտօնը իւրացնելով՝ աղքատներու քաակէն տարեկան 50 սակիի կտրիկ եկամուտ մը սպանոված է ի նպատակ իրեն : Ի՛նչ մեծ անձնուիրութիւն () :

Գայով բուն խնդրոյն, Պ. Ռամկապետ գրչի մէկ հարուածով կուրանայ այն ամէն հակադիմական քարոզները՝ զոր զեռ երէկ լիւթթօ կը շիթիթէր : Գաղափար մը տուած ըլլալու համար ժողովուրդը զէպի ինքնագիտացուցութիւն, զէպի ինքնապաշտպանութիւն մղող տարրին դէմ իւր կատաղի յարձակումներուն մասին, ի ստորեւ կ'արատապենք հասուած մը իւր գրութիւններէն, ուր մեր պարոնք՝ ընդունելով հանդերձ հայրենիքի ազատութեան գործին մէջ յեզսփոխականներուն անսուրանալի ծառայութիւնները, նետեւեալ կերպով կը արամարան :

« Բայց անցաւ վտանգի շրջանը » () կործարար կազմուեցաւ և գործին գրուիւր անցաւ : Հայրենիքի վերականգնումի գործը օրինական կոտանի մը վրայ զրուեցաւ () Բոնապարտութեան վերջին ճշտութեանը հետզհետէ սփըռուեցան. օճը ալ ստակած էր : (Ի՛նչ նետուեցութիւն () :

« Արեւն ինչու՛ սլելու յեղափոխական մարմինները : Արդեօք իրենց զեռը լրացած չէ՛ր այլևս. Միթէ նոր գո՛րծ մը ունի ինչու կատարելիք () եւլն : » (տե՛ս Վ. Մալեղեան - Աւեր » 900 Ապրիլ 8 թ թիւին մէջ .)

Ահա Մալեղեանի վարդապետութիւնը իւր ստիքով այլանդակութիւնով. վարդապետութիւն մը՝ որուն արժանի պատասխանը սուին արդէն վերջին արիւնայի զէպերը : Չարմանալին այն է որ իւր վերջին յօդուածին մէջ կուրանայ այս քարոզները : Այսքան վրան բաց ուրացումի մը տուցիւ, մենք մեզի չ'ենք թոյլատրել ծանրանալ մէկու մը վրայ՝ որուն առնակականութիւնը՝ կերեւի՛ չափ ու սահման չունի : Գանի որ կ'ընդունի - գէթ սա այժմ - մեր կեանքի ներկայ պայմաններուն մէջ զէնքի անհրաժեշտութիւնը, մենք փակուած կը համարինք այս խնդրը :

Իսկ Տ. Վէլիկեան իւր վերջին յօդուածով, զոր կը հրատարակէ « Լուսարեւ-Արեւ » թ նոյն թիւին մէջ, կը յամտի խնկարկել ընկորնիցը այն լատակերտին, որուն չանթալից անկու մին առջև իւր արմատաւոր ախրարիկը Վ. Մալեղեան՝ ձեռքերը լըուալով ես կը քաշուի :

Կեղծ Վիգոնթիլը՝ զեռ հին տաւիղը կը զարնէ ու լայնիցեան կոյր լուսատեսութիւնով մը կը յանձնարարէ ըստպատողական դիրք բռնել, մինչև որ հայու պաշտպանները վերջնական վճիռ մ'արձակեն վերջին կոտորածներուն շուրջը : Բայց որո՞նք են արդեօք այդ պաշտպանները. այն Օսմ. Երեսփոխաններն են՝ որոնք որոտընդոտս ձափերով ընդունեցին ջարդին աղէկը սուր լուրերը, ապա թէ՛ ոչ այն եւրոպական սէրութիւնները՝ որոնց աչքին առջև յօդուածեան մեր լուսագոյն

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՆՈՒՆ ԾԻՄԱՌՈՏԻ

ԵՒ ԸՆՏԻՐ ՍԻՎԱՐԵԹՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ՎԱՄ - ԷԼ - ՊԻՐԲԷ ՓՈՂՈՑ ԷՕՂՊԷՔԻՅԷ

ՍԵՓԱՎԱՆԱՏԵՐԲ

Ն. ԵՒ Ա. ՀԱՃԷԹԵԱՆ ԵՂՔԱՐԲ

ՅԱՏԵՍՆԵՐ ԻՐԵՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀԱՆՆԷՆ

Արեւելեան ընտիր ծիմաւորներէ պարտաւորեալ թարմ սիւրճի մանրէի աճան գնիրով անհնաւու կամ վայելիլու համար, ամէն անգամ և ամէն տեղերէ աւելի պէտք է նախընտրել մեր վաճառատունը :

Առաջնակարգ տեսակներէ Եւրոպական սիւրճներու լաւագոյն զանազանութիւնները գտնելու համար հարկ չ'կայ հոս ու հոն ժամաւաճառ ըլլալու . բաւական է անգամ մը անդամաճառ այցելել մեր վաճառատնին :

Պարական ամենաընտիր թէւպէքի տյլ և այլ տեսակները բացի մեր վաճառատունէն, ուրիշ տեղերէ գնելը պարզապէս սխալի է :

Մեր վաճառատունը վերջապէս, պիտի աճանալ թեամբ, տեսակներու բազմազանութեամբ ու ճոխութեամբ և այլ ամէն տեսակէտներով, և մասնաւոր գործածել որոշած ապրանքներուն թարմութեամբ անմրցելի է, որուն անտեսելի ազդեցութիւնն է մին ալ զարգացած եւրոպացիներէ սրբաօրէ մեծ քանակութեամբ և ստուար թուով եղած յանձնարարութիւններն են :

Ն. ԵՒ Ա. ՀԱՃԷԹԵԱՆ ԵՂՔԱՐԲ

զաւակները . . . Հերիք է ներքէ, որքան այս ոսկեւի երազներով օրորուեցանք . . . ալ զիտակցինք իրակաւ նուիրեան :

Ձէ՛նք պէտք է մեզի զէ՛նք, ինքնապաշտպանութեան համար : Ձէ՛նք պէտք է մեզի, երբ մահափոխ մահազարգ կ'ենեւնէ մեր շարքերուն մէջ, զէ՛նք պէտք է մեզ նոյնպէս, երբ խաղաղութիւնը կը արեւի, խաղաղութիւն մը որուն յարատեւութիւնը հրաշաններու ծայրէ պէտք է փնտռել, տարարատարը :

Ոչ ոք նակտակ է արկածային բուն ի նպատակ կարծեալ նպատակ մատոյց գործին, և արդէն ամէն հայ անկարելին կ'ընէ և պէտք է ընէ տարարատար գործուն օգնութեան հասնելու համար, սակայն պէտք է՝ աչքի հետացնել թէ՛ ոչ նուազ կենսական է ինքնապաշտպանութեան գործը :

Գանի որ կը խոստովանիք թէ ջարդն ու թաւանք իրենց ամբողջ արհաւիրքներով զենսական սուրբ մը պէս կ'ախուած են ժողովուրդին դիտուն վերայ, պէ՛տք է դեռ սպասել, սպասել . . . մինչեւ որ նոր զիակոյաներ լեանանան Հայաստանի ճամբաներուն վրայ :

Որ ունիցի ականջ լսելոյ լուրջէ, ի զիմաց բողբոջ Մասնախումբի Թ. ԱՅՍՆԱՆ

ԳԱՆԻԿԻ Գ. ՓԷԹԷՆԵԱՆ
Գահիրէ 24 Մայիս 908

ԹԷ ԻՆՉ ԿԱՐԺԵՆ

ԽԱՐԺԸ ՀՈՄՄԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

Թուրքիոյ նոր Սուլթան Մէհմեդ Ե. ի Խարքի Հիւանդանոցի նախարար թուով հրատարակեցինք այս էջերուն մէջ : Կեղծեցի և օգտակար բաներ կը խոստացուէին անոր միջոցաւ : Ապաստե՛ք անոնց գործադրութիւնը անանելու, և տա՛յր երկիրը որ յուսախար չ'ըլլայինք :

Ասիէ թիւղաբերած է որ այսօր հրատարակութեան կուսանք կարմիր Սուլթանին 33 տարի առաջ ըրած խոստումներն ալ Խարքի միջոցաւ, որոնց գործադրութիւնը սակայն զիտակեց թէ ի՞նչ պայմաններու մէջ տեղի ունեցան . . . :

Ապաստե՛ք Հեղինքս : Մեր սիրեցեալ եղբայրը, Սուլթան Մուրատ Ե. . . նախախնամութեան կամբով, Պետութեան զինք և խալիֆայութիւնը ձգելու ստիպուած ըլլալով

մեր օգտատիրոջ նախաձեռն Գահուն վրայ բազմեցանք :

«Ձեր ծանօթ ու փորձուած շայննախորթներն, պետական մեծ շահերու մասին ձեր ունեցած կատարել հասկացողութեան պատճառաւ, ձեզ կը հաստատենք Մեծ-Եպարքոսի և նախարարական պաշտօնին մէջ : Եւ մահապաշտար նախարարները և պաշտօնատարները կը վերահաստատենք իրենց պաշտօններուն մէջ : Ամէն բանի և ամէն պարագայի մէջ՝ անսահման վստահութիւն ունինք Բարձրագոյն օգնութեան և արկածայինութեան վրայ : Ուրիշ փափաք և մտածում չունինք, բայց եթէ ամբողջով այն խարխիւները, որոնց վրայ կը հանդիշին մեր կոչարութեան մեծութիւնն ու փառքը, և բոլոր մեր հպատակներուն, առանց բացառութեան, ապահովել արատեստեան, հանգստի և արջարութեան բարիքները : Անցողակի յոյս ունինք որ մեր կոչարութեան բոլոր նախարարները և պաշտօնատարները շարժի թեւանան իրենց կարգին արկածներու մեր օրինակին նմանելով :

«Մտա է որ բողբոջի են ծագումները ու պատճառները այն տարիներին, զոր մեր կոչարութիւնը կ'անցընէ այսօր և որ զանազան ձեւերու տակ ի յայտ կուգայ : Ինչ որ տեսակէտով ալ ներկայ տեսնենք ինչորը, զարմեալ սա միակ կէտին մէջ կ'ամփոփուին : Եւ իրի պերագոյն պատուէրներէն իրենց օրէնքներու թերի գործադրութիւնը, զիտուար խարխիւն մեր կոչարութեան զորութեանը : Կոտե կ'ամաշտականութիւնը որուն կը նուսեի ամէն ոք գործելու աշխարհին մէջ :

«Արդարեւ, տանել մը ի վեր մեր երկրին վարչութեան ու երեսուցորդին մէջ անստուած անկանոնութիւնները նեղեցեալ աւելցած ու իրականացնելու փորձակին հասած են : Հանրային կարծիքը կանկաւած է մեր մասին, դատարանները չեն երաշխաւորեր անհասնելու իրաւունքները : Գետ կարելի չէ եղած օգուտ բազմի հասցնել այն ազգի բնակիչներուն որոնք ամէնու խոստովանութեամբ գոյութիւն ունին ճարտարաբանութիւն, վաճառականութեան և երկրագործութեան մէջ, այդ բեզուէ ազգի բնակիչները ընդհանուր բարեկեցութեան ու բարգաւաճութեան : Ինչչեւ հիմա ձեռք առնուած միջոցները, որոնք կը ձգակին թէ՛ երկրին շահերը ապահովելու և թէ ասանց բացառութեան մեր հպատակներուն անձնական ազատութեան բարեկեցութեան ապահովելու, չեն կրցած յարատեւել, հակառակ անկեղծ մտադրութեանց, և ոչ ալ յատկապէս ան պայտակին հասնելու : Ու այս ամէնը պէտք է վերադրել միակ պատճառի մը, այն է թէ օրէնքները կանոնաւորապէս չեն գործադրուի :

«Հետեւաբար, այսօր, տոյ միակնակեալն առջնորդելով, ձեռք առնելու է այն միջոցները, որոնք ստիպողական են, երկրին օրէնքներն ու կանոնները հաստատելու համար վստահութիւններ չ'ուզող խարխիւններու վրայ : «Այս նպատակաւ անհրաժեշտ է ընդհ. Խորհուրդ մը կազմել : Անոր գործերը վստահութեան պիտի ներշնչեն Ազգին, պայմանաւ որ պատշաճ իրաւորութեան ընկալներուն ունեցած բարեքներն և ընդունակութեանց :

«Այդ խորհուրդը պաշտօն ունի, առանց խտրութեան, երաշխաւորելու գործադրութիւնը արդէն փակ գոյութիւն ունեցող օրէնքներու և նոր հրատարակուելիք օրէնքներու, անմաճայն ճէ-

ՄԻՆԿԸՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ԵՆԴՊԱՏԱՌՈՒՅԻՉ Ժ. ՂԱՅՏԻՆԵԼԸ

Պատգամ փողոց . Խաչնէտարի սեփականութիւն, Պրիսմալ Օթէլի ճիշտ զիմաց Գափէ Տը Լա Պուրսի կից

Հին ԵՒ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ՄԱՍՆԱԿԻՆԻՆԸ ՈՒՆԻ

Աշխարհի ամենէն լաւագոյն կարի մեքենաները Սինկերներն են և ստոյնցմէ մինչեւ ցարդ 17,000,000 ծախուած է :

Հօո կ'աւելի վկայական և միջոցներով վարձատրուած, երաշխաւորուած մեքենաներ, ԱՄԵՆԷՆ ՄԵՐ ՎԱՐՉԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՅԱՆԱԿ

Փետրի 1900 ի Տիեզերական արտեսանակախիւն մէջ ստացած է .

ՀԱՅԹԱՅԻՑ ԲՐՈՒՄԻՑ ՀԱՅԹԱՅԻՑ ԱՆԿՂՈՑ ԿՕՅՍԵՐԱՎԱՆ ԵՒ ԹԱԳՈՒՐԱՎԱՆ ԱՐԲՈՒՆԵԱՑ ՀԱՅԹԱՅԻՑ Ե. Բ. ՆՅԻՎԱՆԱՆ ՏՅՆ

Ձրի դասեր և նորոգութիւններ, Սինկեր մեքենայից համար, յաճախողատուներուն մէջ :

Վճարմանց դիւրութիւն

Փոխանակութիւն հիներու և նորոգութիւն ամեն կարգի Մեքենայից

Կեղծերէն զգուշանալ, ուշադրութիւն դարձնել իւրաքանչիւր մեքենայի վրայ Սինկերի յաշկանչիւն

ԴԻՆ ՁԱՓԱՌՐ

րի արտադրութեանց և երկրին ու կողմին իրակաւ և օրինաւոր պէտքերուն : Կոտե հակակշիւտ կոչարութեան հասցնելու ու ձախարակի : «Եւ նախարարաց Թարտուրի պաշտօն յանձնուած է մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւն մը կատարելու : այդ կարեւոր խնդրի մասին և մեզի հաղորդել խորհրդակցութեանց արդիւնքը : «Օրէնքներու և կանոններու լարուած գործադրութեան խաչնէտար կ'ըլլայ այն պիւրութիւնը, որով հանրային պաշտօնները յաճախ կը յանձնուին անփորձ մարդերու : Կոտե սա պարագան թէ պաշտօնները յաճախակի կը փոխուին, տոսանց օրինաւոր ու արդարացի շարժառիթներու, ինչ որ ծանր անպատեւութիւններ առաջ կ'ընէ Պետութեան և գործելու ընթացքին մէջ : Այսուհետեւ ամէն հանրային պաշտօն պիտի ձեւացնէ մասնաւոր ապարդի մը : Պէտք է կարող ու ձեռնհաս անմեր գործածել պետական գործերու մէջ : պէտք է թոյլարարի ու և է պաշտօնակութիւն կամ պաշտօնի փոփոխութիւն, առանց պատճառի : պէտք է հաստատել ատմականական պատասխանատուութիւն ամէն կարգի պաշտօնատարներու, իւրաքանչիւր իրեն ինկած բաժնին մէջ, այս անփոփոխ կանոնը պէտք է ընդունելու : «Եւ յարակաւ ազգերու նիւթական և բարոյական յատկաբնութիւնները, զորս ամէն ոք կը խոստովանի, գիտութեանց և կրթութեան ծաւալումին չ'նորոգի իրապարտուած են : Արդ ինքզինքնիս բարեբախտ կը զգանք հաստատելու թէ մեր ամէն հպատակարարի բնակիչները իրենց իմացականութեամբ ու բնական արտադրութիւններով մասնաւոր ընդունակութիւններ ունին

յատկաբնութեան համար : կրթութեան ծաւալումը մեր կործիքով կ'ենտական ու ոտարկողական խնդիր մըն է : Այնչապ պէտք է ձեռնարկել այն միջոցներուն, որոնք այս կարեւոր արդիւնքը կ'ապահովին, կ'ընտանացին մէջ այդ մասին անսահման գուճաբար բարձրացնելով բաւարար համեմատութեամբ ու կարելի եղած սահմանով : «Ասիկէ դատ, պէտք է անմիջական կերպով ձեռնարկել զուսանելու վարչական, կ'ընտանական և գաղտնական բարեկարգութեան մը սակզեցու համար, հոս մասին կեցր. կազմակերպութեան ընդունուած խարխիւններուն : «Անցեալ տարի, շարժառ մարդոց թիւը զուսանելու, Պոսան-Չէքուէքի մէջ ծագած խոստովութեանց վրայ աւելցած է Սերպիոյ ապստամբութիւնը, Երկաթի օր կերպու կողմէն թափուած խալուած արիւնը միեւնոյն հայրենիքին պատկանող զաւակներու արիւնն է : խորապէս զգածուած ենք իրաց այս վիճակին շարունակութեան համար : «Պետի ամենէն ազնեցիկ միջոցները ձեռք առնելու էք՝ այսքան ցաւայի կացութեան մը վերջ տալու համար : «Կը հաստատենք բարեկամ տեղութեանց հետ կ'ընտանացու բոլոր պաշտօնատարութիւնները, անոնց կատարելով գործադրութիւնը ապահովելով՝ պէտք է ջանալու ինչպէս անպարտութիւններ այն բարեկամական յարաբերութիւնները զորս ունինք այս տեղութեանց հետ : «Ասոնք են մեր բողբոջները, ապրի են մեր մտադրութիւնները : «Ամենակարգի Աստուած յաջողութեամբ պատկէ մ'ը ջանքերը : «Տուեալ 1203 Ետպան 233ն (10 Սեպտ. 1876) . »